

การสังเคราะห์คุณลักษณะของนักสื่อสารมวลชน ดิจิทัลตามกรอบสมรรถนะบุคคล Synthesis of Digital Mass Communication Officers' Characteristics Based-on Individual Competency

ฉันทนา ปาปัดถา (Chantana Papattha)¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของนักสื่อสารมวลชนดิจิทัลตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และสังเคราะห์คุณลักษณะของนักสื่อสารมวลชนดิจิทัลตามกรอบสมรรถนะบุคคล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 21 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร หัวหน้าระดับปฏิบัติการในองค์การสื่อ และอาจารย์ระดับอุดมศึกษาที่สอนด้านสื่อสารมวลชน ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะของบัณฑิตที่เหมาะสมกับการเป็นนักสื่อสารมวลชนยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 14 ประการ และสังเคราะห์ออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ด้านความรู้ 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความรู้เชิงสหวิทยาการ ความรู้เท่าทันสื่อ และความรู้ในจริยธรรมของนักสื่อสารมวลชน (2) ด้านทักษะ 7 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิดเชิงระบบ ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะใฝ่เรียนรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง และทักษะวิชาชีพที่หลากหลาย และ (3) ด้านคุณลักษณะ 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความกระตือรือร้น ความยืดหยุ่นในการทำงาน การมีจิตสาธารณะและความรับผิดชอบ และการบูรณาการและนำไปใช้

คำสำคัญ: คุณลักษณะนักสื่อสารมวลชน, ดิจิทัล, สมรรถนะบุคคล

¹ สาขาวิชาเทคโนโลยีมีัลติมีเดีย คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

Abstract

The objectives of the research were to 1) study experts' perspective on digital mass communication officers' characteristics and 2) synthesize digital mass media officers' characteristic based-on individual competency. This research was qualitative research using in-depth interviews with 21 experts who were leaders the field of media consisted of chief executive, chief of section in mass communication organizations, and lecturers in institution of education. The research results revealed that there were 14 characteristics which were synthesized in to three elements of mass media officers' characteristic included knowledge, skills, and attributes. The knowledge element composed of three essential included interdisciplinary knowledge, media literacy, and mass communication ethic. The skill element consisted of seven essential included communication skills, system thinking, creative thinking, analysis thinking, critical thinking, active learning and self-learning, and professional multi-skilling. The attribute elements comprise of four essential included active, flexibility in working, public consciousness and responsibility, and integration and application to work.

Keywords: Mass Communication Characteristics, Digital, Individual Competency

บทนำ

การเกิดขึ้นของเทคโนโลยีและการสื่อสาร โดยเฉพาะเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้มีข้อมูลเพิ่มขึ้นตลอดเวลาเป็นจำนวนมาก การรู้จักเลือกข้อมูลอย่างฉลาดจึงเป็นทักษะที่จำเป็นมาก ใครที่รู้จักสังเคราะห์ข้อมูลให้ตัวเองจะกลายเป็นบุคคลแถวหน้า ผู้ที่สามารถสังเคราะห์ข้อมูลให้ผู้อื่นเข้าใจง่ายจะกลายเป็นครู นักการสื่อสาร และผู้นำที่ทรงคุณค่า (Gardner, 2007; วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิปจิตตฤกษ์, 2554) ในการจัดการสื่อสารจะประกอบด้วยการวางกลยุทธ์การสื่อสาร ขององค์การ การออกแบบกิจกรรมการสื่อสารทั้งภายใน และภายนอกองค์การ

การควบคุมการไหลเวียนข่าวสาร ซึ่งรวมถึงการสื่อสารแบบออนไลน์ผ่านระบบคอมพิวเตอร์ ผู้บริหารการสื่อสารจะต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ที่เกิดจากการพัฒนาของเทคโนโลยีอยู่ตลอดเวลา (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร และอรรรถพร กงวิไล, 2549) ซึ่งเทคโนโลยีการสื่อสารทำหน้าที่ในการขยายสายตาของเราให้กว้างไกลขึ้น และขยายข่าวสารจากสื่อสารมวลชนให้กว้างขึ้นด้วยเทคโนโลยีใหม่ ๆ การผสมเทคโนโลยีทำให้การสื่อสารมวลชนกลายเป็นการสื่อสารมวลชนโลก ความสำคัญด้านข่าวสารของการสื่อสารมวลชนทำให้สังคมแคบเข้า ทำให้โลกแคบเข้าด้วยอิทธิพลของข่าวสารจากสื่อสารมวลชน (ปรมะ สะตะเวทิน, 2541) โดยที่เทคโนโลยีสื่อใหม่หรืออินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของผู้บริโภคข่าวสารทั่วโลก ซึ่งเป็นปรากฏการณ์โลกาภิวัตน์ที่เกี่ยวข้องทั้งในวงการสื่อและผู้บริหารที่ต้องตระหนักถึงผลกระทบรูปแบบต่าง ๆ ที่อาจมีและได้เกิดขึ้นในสังคม โดยจะค่อย ๆ หลอมรวมจนสร้างปรากฏการณ์ใหม่เกือบตลอดกระบวนการผลิต และสถานการณ์ที่นักวารสารศาสตร์ต้องเรียนรู้ให้มีความพร้อมในการประกอบวิชาชีพได้อย่างมีมาตรฐานบนปรัชญาวารสารศาสตร์ที่น่าเชื่อถือของนักวารสารศาสตร์ยุคโลกาภิวัตน์ ในสังคมฐานความรู้จะต้องตระหนักถึงผลกระทบของเทคโนโลยีที่มีคุณค่ามหาศาลอย่างรอบคอบ เพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดการกับการรายงานข่าวผ่านช่องทางสื่อใหม่ให้มีประสิทธิภาพเท่าทันความเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว (มาลี บุญศิริพันธ์, 2556) พลังความสามารถในการเผยแพร่ข่าวสารได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วของการสื่อสารมวลชนทำให้ประชาชนสามารถรับรู้ข่าวสารได้ทั่วโลก แม้กระทั่งในเวลาเดียวกับที่เหตุการณ์เกิดขึ้นในสถานที่ที่อยู่ห่างไกล ดังนั้นความเป็นสากลของสิ่งต่าง ๆ ทั้งปวงในโลกนี้จึงเกิดขึ้นได้เพราะพลังของการสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีทางการสื่อสารโดยแท้จริง (ปรมะ สะตะเวทิน, 2541)

จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร บทเรียนยุคใหม่ทางเทคโนโลยีถือเป็นปรากฏการณ์ของการเกิดทางเลือกใหม่จากสื่อใหม่ในยุคดิจิทัล รวมถึงบทบาทของเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เพิ่มมากขึ้นในกระบวนการของการสื่อข่าว องค์กรข่าวต้องปรับตัว เปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ เรื่อง เพื่อให้สามารถทำงานได้ตามยุคสมัย เข้าถึงผู้อ่านและผู้ชมได้ สิ่งหนึ่งที่ต้องปรับตัว คือโครงสร้างและการทำงานภายในกองบรรณาธิการข่าว การเปลี่ยนแปลงมีหลายลักษณะ เช่น การปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ เพิ่มเติมหน้าที่ในการทำงานในคน ๆ หนึ่งมากขึ้น

คือจากเดิมทำข่าวเพื่อสื่อเดียวกลายเป็น Multi-Skill Journalist ที่ต้องรายงานข่าว
ได้บนหลาย Platform การปรับบทบาทของบรรณาธิการ มีตำแหน่งใหม่เกิดขึ้น
ภายในกองบรรณาธิการ เช่น Curator และ Digital Editor (ถมนน จีรังสุวรรณ และ
กฤษฎา ทวีศักดิ์ศรี, 2555) การสื่อสารในแง่ของการนำเสนอข่าว และเทคโนโลยีดิจิทัล
ได้ทำให้การสื่อสารไม่ได้จำกัดอยู่ที่สื่อกระแสหลักเท่านั้น ผู้คนและประชาชนทั่วไป
เริ่มใช้ช่องทางการนำเสนอข่าวผ่านทางสื่อดิจิทัลในการสร้างสื่อของแต่ละปัจเจกบุคคล
ขึ้นมา (ซุติสันต์ เกิดวิบูลย์เวช, 2558) จากความหลากหลายของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ
เป็นสัญญาณที่บ่งบอกให้รู้ว่า สื่อแบบเดิมกำลังจะหมดลง ความกลัวที่ถูกส่งต่อข้อมูล
ผ่านทางอินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีต่าง ๆ ก็หายไป (Marian Petcu, 2014) ส่วนสื่อใหม่
ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ได้รับความนิยมมากกว่าสื่อดั้งเดิม อาจเป็นเพราะความสะดวก
ในการส่งข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากงานข่าวมีการแข่งขันในเรื่องของเวลา ข่าวต้อง
สดใหม่ และยังสามารถส่งข้อมูลข่าวสารนั้นไปยังผู้รับสารในจำนวนมหาศาลด้วยเวลา
อันรวดเร็ว แต่ในความสะดวกสบายอาจทำให้ผู้ส่งสารที่เรียกตัวเองว่า สื่อมวลชน
ละเลยต่อจรรยาบรรณในวิชาชีพไป เพราะคิดเพียงอย่างเดียวว่า ทำอย่างไรให้ได้
ซึ่งข่าว ภาพถ่ายที่เร็ว ไม่เหมือนใคร ในการนำเสนอข่าวในครั้งนั้น มีผลทำให้ผู้รับสาร
เกิดปฏิกิริยาตอบกลับในสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็น
การส่งต่อข้อมูลผ่านทางแอปพลิเคชันต่าง ๆ และสถานการณ์การทำงานของสื่อมวลชน
ในประเทศไทย มีประเด็นทางสังคมมากมายเกิดขึ้นในแง่ของกระบวนการนำเสนอข่าว
ของสื่อมวลชน มีการวิพากษ์วิจารณ์และตั้งคำถามถึงการทำงานของสื่อมวลชน
อย่างมากมาย (เทียนทิพย์ เดียวกี, 2559) และจากสภาพปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัย
ต้องการศึกษาความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยผู้บริหารองค์กร
ผู้ปฏิบัติงาน และนักวิชาการที่สอนทางด้านสื่อสารมวลชนเกี่ยวกับคุณลักษณะที่
พึงประสงค์ของนักสื่อสารมวลชนดิจิทัลมาสังเคราะห์ โดยจัดเป็นหมวดหมู่ให้เข้าใจง่าย
เพื่อให้สถาบันการศึกษา สถาบันสื่อได้เตรียมความพร้อมแก่นักสื่อสารมวลชน
ในยุคดิจิทัลต่อไป โดยได้กำหนดเป็นคำถามนำวิจัยว่า ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับ
การผลิตนักสื่อสารมวลชน ประกอบด้วย นักวิชาการที่สอนด้านการสื่อสารมวลชน
ผู้บริหารองค์กรสื่อมวลชน มีความคิดเห็นต่อลักษณะที่พึงประสงค์ของนักสื่อสารมวลชน
ยุคดิจิทัลว่า จะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะอะไรบ้าง หลังจากได้คุณลักษณะต่าง ๆ แล้ว

สามารถสังเคราะห์และจัดกลุ่มคุณลักษณะเหล่านี้ ออกตามกรอบสมรรถนะบุคคล ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยผู้บริหารองค์กร ผู้ปฏิบัติงานในสื่อสารมวลชน นักวิชาการที่สอนทางด้านสื่อสารมวลชน ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักสื่อสารมวลชนดิจิทัล
2. เพื่อสังเคราะห์คุณลักษณะนักสื่อสารมวลชนดิจิทัลตามกรอบสมรรถนะบุคคล

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง “การสังเคราะห์คุณลักษณะของนักสื่อสารมวลชนดิจิทัลตามกรอบสมรรถนะบุคคล” ได้มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การพัฒนาสมรรถนะบุคคล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยใช้แนวความคิดของ McClelland (1988) ได้แบ่งสมรรถนะบุคคลได้เป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะ (Attributes) โดยสรุปเพื่อใช้ในการวิจัย ดังนี้ (McClelland, 1973; Nordhaug, 1993; สุรัชย์ พรหมพันธ์, 2554; นิศดารักษ์ เวชยานนท์, 2556)

1.1 สมรรถนะด้านความรู้ (Knowledge Competences) คือ สิ่งที่เกิดจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้าหรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติ และทักษะความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนักสื่อสารมวลชนในยุคดิจิทัล

1.2 สมรรถนะด้านทักษะ (Skill Competences) คือ ความสามารถเฉพาะที่มีความชำนาญในการปฏิบัติงาน และสิ่งจำเป็นต่อการทำงานและการประกอบอาชีพนักสื่อสารมวลชน และเป็นการต่อยอดมาจากความรู้สู่การปฏิบัติ มีการพัฒนาและการฝึกฝนให้เกิดขึ้น โดยมีช่วงของระยะเวลาที่ทำการหล่อหลอมจากการปฏิบัติ จนกลายเป็นทักษะวิชาชีพนักสื่อสารมวลชนในยุคดิจิทัล

1.3 สมรรถนะด้านคุณลักษณะ (Attribute Competences) หมายถึง ความสามารถในการสิ่งที่บุคคลเชื่อว่าตัวเองเป็น ได้แก่ ความคิด เจตคติหรือทัศนคติ ความต้องการส่วนบุคคล ภาวลักษณะของตนหรือสิ่งที่บุคคลเชื่อว่าตัวเองเป็น ได้แก่ อุปนิสัย บทบาททางสังคม การรับรู้ตนเองและการงูใจ

2. สื่อสารมวลชนยุคดิจิทัล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากแนวคิด 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คุณลักษณะสื่อสารมวลชนจำแนกตามบทบาทหน้าที่ (สมควร กวียะ, 2539; มาลี บุญศิริพันธ์, 2556; สันทัต ทองรินทร์, 2548; อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ และคณะ, 2550; สุชาติ สุภาพ, 2556) กลุ่มที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ด้านสื่อ (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, 2552; กรมทรัพย์สินทางปัญญา) และกลุ่มที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตและสื่อดิจิทัล (สันทัต ทองรินทร์, 2548; อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ และคณะ, 2550; นงนุช ศิริโรจน์, 2552) สรุปได้ว่า สื่อสารมวลชนดิจิทัล หมายถึง สื่อหรือเครื่องมือหรือผู้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางการถ่ายทอดข่าวสารจากผู้ส่งสารไปยังมวลชนหรือผู้รับสารที่ประกอบด้วยคนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์ โดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีโทรคมนาคมที่เป็นโทรศัพท์ไร้สายหรือมือถือ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการสร้างและเผยแพร่เนื้อหา สาร ที่มี การผสมผสานกันระหว่างข้อความ กราฟิก เสียง วิดิทัศน์ และเว็บไซต์ผ่านอินเทอร์เน็ต ไปยังกลุ่มเป้าหมาย โดยมุ่งศึกษาที่คุณลักษณะนักสื่อสารมวลชนของผู้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดข่าวสาร เพื่อกำหนดสมรรถนะนักสื่อสารมวลชนที่สามารถนำไปเป็นแนวทางสำหรับการวางแผนเพื่อพัฒนานักศึกษาผู้ที่กำลังศึกษาและเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนเมื่อสำเร็จการศึกษา และสามารถทำหน้าที่นักสื่อสารมวลชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบ ต่อสังคม และจากการวิเคราะห์เพื่อใช้ในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยได้จำแนกประเภท สื่อสารมวลชนในยุคดิจิทัลออกเป็น 4 สื่อ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ สื่อภาพยนตร์ และสื่อดิจิทัล ซึ่งมีลักษณะเป็นสื่อสารมวลชนดิจิทัลที่เกิดจากการหลอมรวมกันระหว่างเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการสร้างและเผยแพร่เนื้อหา สาร ไปยังกลุ่มเป้าหมายในรูปแบบต่าง ๆ ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลที่ครอบคลุมถึงการนำเสนอในรูปแบบของเว็บไซต์ผ่านอินเทอร์เน็ตไปยังกลุ่มเป้าหมาย มีรายละเอียดดังนี้

2.1 สื่อสิ่งพิมพ์ คือ สื่อมวลชนที่ผลิตขึ้นเพื่อการบันทึกและเผยแพร่ความรู้ ความคิด ข่าวสาร ความบันเทิง ผลงานที่เกิดจากการพัฒนาทางวิชาการ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเป็นสื่อที่ใช้กระบวนการพิมพ์บนแผ่นกระดาษ และนำเสนอผ่านสื่อสังคมและเครือข่ายสังคมในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ออนไลน์หรือสิ่งพิมพ์ดิจิทัล

2.2 สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ คือ สื่อมวลชนที่ทำหน้าที่เผยแพร่ภาพและกระจายเสียง ประกอบด้วย 2 สื่อ ได้แก่ สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อวิทยุโทรทัศน์ มีบทบาทหน้าที่ในการให้ข่าวสาร การศึกษา การแสดงความคิดเห็น และความบันเทิง โดยนำเสนอผ่านสัญญาณดิจิทัล และนำเสนอผ่านสื่อสังคมและเครือข่ายสังคมในรูปแบบของสื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ออนไลน์หรือวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ดิจิทัล

2.3 สื่อภาพยนตร์ คือ สื่อมวลชนที่เน้นการสื่อสารเนื้อหาที่เป็นเรื่องราวจบภายในเวลากำหนด จะใช้เป็นที่บันเทิงมากกว่าข่าวสารโดยตรง โดยครอบคลุมถึงการถ่ายทำด้วยระบบดิจิทัล การนำเสนอผ่านสื่อสังคม และเครือข่ายสังคมในรูปแบบของภาพยนตร์ออนไลน์ต่าง ๆ

2.4 สื่อดิจิทัล คือ สื่อมวลชนที่ทำการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถส่งผ่านข้อมูลข่าวสารทางโครงข่ายอินเทอร์เน็ตหรือการสื่อสารออนไลน์ เป็นสื่อที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการนำเสนอหรือส่งผ่านสารไปยังผู้รับสาร โดยต้องมีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือสื่อสาร คุณสมบัติพิเศษของสื่อใหม่ เป็นสื่อที่สามารถแพร่กระจายไปยังผู้รับสารที่ไม่จำกัดสถานที่และผู้รับสาร สามารถร่วมสื่อสารในกระบวนการสื่อสารเดียวกันได้พร้อม ๆ กัน

3. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากแนวคิด 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) และมาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิตระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2549) กลุ่มที่ 2 ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century skills, 2011) และกลุ่มที่ 3 คุณสมบัติพื้นฐานสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชน (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ และคณะ, 2550) สรุปได้ว่า คุณลักษณะ

บัณฑิตสื่อสารมวลชนที่พึงประสงค์ จะต้องได้รับการพัฒนาตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้านเป็นอย่างน้อย ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบและด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และจะต้องเรียนรู้เพิ่มเติมด้านทักษะพิสัย สำหรับ มหาวิทยาลัยที่เน้นการผลิตบัณฑิตที่เน้นทักษะความเชี่ยวชาญเฉพาะวิชาชีพ และคุณสมบัติพื้นฐานสำหรับ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชน ประกอบด้วย นักวิชาชีพ หนังสือ นักวิชาชีพหนังสือพิมพ์ นักวิชาชีพวิทยุและนักวิชาชีพโทรทัศน์ นักวิชาชีพ ภาพยนตร์ ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงทำการจัดกลุ่มใหม่โดยกำหนดให้ นักวิชาชีพหนังสือและนักวิชาชีพหนังสือพิมพ์ เป็นนักวิชาชีพสิ่งพิมพ์ เนื่องจาก ในการจัดการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจะดำเนินการจัดการศึกษาควบคู่กัน และได้มีกลุ่มสื่อใหม่เกิดขึ้นจากเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และเทคโนโลยีดิจิทัล ที่ส่งผลให้ทิศทางการทำงานของนักสื่อสารมวลชนเปลี่ยนไป

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสังเคราะห์คุณลักษณะของนักสื่อสารมวลชนดิจิทัลตาม กรอบสมรรถนะบุคคล” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก มีผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดวิธีการศึกษาดังนี้

ประชากรและการเลือกตัวอย่าง ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มนักวิชาชีพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด จำนวน 21 คน ดังนี้

1. กลุ่มนักวิชาการ ผู้วิจัยทำการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจงกลุ่มนักวิชาการ จำนวน 6 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.1 กลุ่มนักวิชาการที่ดำรงตำแหน่งบริหาร ได้แก่ ผู้ที่ตำแหน่งคณบดี คณะนิเทศศาสตร์หรือสื่อสารมวลชน จำนวน 3 คน

1.2 กลุ่มนักวิชาการที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งบริหาร ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน ด้านนิเทศศาสตร์หรือสื่อสารมวลชน จำนวน 3 คน โดยคัดเลือกจากผู้ที่มีทั้ง ประสบการณ์สอน และประสบการณ์วิชาชีพไม่ต่ำกว่า 10 ปี

2. กลุ่มนักวิชาชีพ ผู้วิจัยจะจงเลือกนักวิชาชีพออกเป็น 2 กลุ่ม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานด้านสื่อสารมวลชนอย่างน้อย 10 ปีขึ้นไป จำนวน 15 คน ดังนี้

2.1 กลุ่มผู้บริหารองค์กรสื่อมวลชน ได้แก่ ผู้บริหารที่เป็นเจ้าของและผู้บริหารระดับสูงในองค์กรสื่อมวลชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง จำนวน 11 คน

2.2 พนักงานในองค์กรสื่อมวลชน ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรสื่อทั้งที่เป็นระดับหัวหน้าแผนก และระดับปฏิบัติการ จำนวน 4 คน

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ระยะตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยผู้บริหารองค์กรสื่อสารมวลชน นักวิชาการที่สอนทางด้านสื่อสารมวลชน ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักสื่อสารมวลชนดิจิทัล โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้นำด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 21 ท่าน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงและตามความสะดวกของผู้ให้ข้อมูล

ระยะที่ 2 สังเคราะห์คุณลักษณะนักสื่อสารมวลชนดิจิทัลตามกรอบสมรรถนะบุคคล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาสังเคราะห์เพื่อหาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักสื่อสารมวลชนยุคดิจิทัล และทำการสังเคราะห์คุณลักษณะนักสื่อสารมวลชนดิจิทัลตามกรอบสมรรถนะบุคคล ตามแนวความคิดของ McClelland (1988) ได้แบ่งสมรรถนะบุคคลได้เป็น 3 องค์ประกอบ (McClelland, 1973; Nordhaug, 1993; สุรัชย์ พรหมพันธ์, 2554; นิสดารก์ เวชยานนท์, 2556) ได้แก่ 1) ด้านความรู้ หมายถึง ข้อมูลเฉพาะที่เป็นศาสตร์ 2) ด้านทักษะ หมายถึง ความสามารถอย่างใดอย่างหนึ่งที่น่ามาใช้ปฏิบัติงาน และ 3) ด้านคุณลักษณะ หมายถึง ความคิด เจตคติ ทักษะคติ ความต้องการส่วนบุคคล ภาวะลักษณะของตนหรือสิ่งที่บุคคลเชื่อว่าตัวเองเป็น ได้แก่ อูนิสัย บทบาททางสังคมการรับรู้ตนเองและการจูงใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยถามในภาพรวมในหัวข้อ คุณลักษณะนักสื่อสารมวลชนในยุคดิจิทัลตามความต้องการขององค์กรสื่อมวลชน และถามครอบคลุมถึง แนวโน้มของการปรับตัวขององค์กรสื่อมวลชนในยุคดิจิทัล การทำงานและการปรับตัวของนักสื่อสารมวลชนในยุคดิจิทัล ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาสังเคราะห์เพื่อพัฒนาเป็นข้อคำถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสารมวลชน โดยสังเคราะห์จากแนวคิด 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คุณลักษณะสื่อสารมวลชนจำแนกตามบทบาทหน้าที่ (สมควร กวียะ, 2539; มาลี บุญศิริพันธ์, 2556; สันทัต ทองรินทร์, 2548; อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ และคณะ, 2550; สุชาติ สุภาพ, 2556) กลุ่มที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้านสื่อ (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, 2552; กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2553) และกลุ่มที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตและสื่อดิจิทัล (สันทัต ทองรินทร์, 2548; อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ และคณะ, 2550; นงนุช ศิริโรจน์, 2552)

2. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์โดยวิเคราะห์และสังเคราะห์จากแนวคิด 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา และมาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต ระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) และกลุ่มที่ 2 ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century skills, 2011, ประเสริฐ ผลิตการพิมพ์, 2554) และกลุ่มที่ 3 คุณสมบัติพื้นฐานสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชน (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ และคณะ, 2550)

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง “การสังเคราะห์คุณลักษณะของนักสื่อสารมวลชนดิจิทัลตามกรอบสมรรถนะบุคคล” ผู้วิจัยจะนำเสนอลำดับผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. **คุณลักษณะของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนในความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง** จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นคุณลักษณะของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนตามความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้แบ่งคุณลักษณะของบัณฑิตที่ได้ออกเป็น 17 ข้อ ได้แก่ ความรู้เชิงสหวิทยาการ ความกระตือรือร้น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการเขียน ทักษะการคิดเชิงระบบ ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ ทักษะการคิดเชิงเชิงสังเคราะห์ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ความรู้เท่าทันสื่อ ความยืดหยุ่นในการทำงาน ทักษะใฝ่เรียนรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง ความรู้ในจริยธรรมของนักสื่อสารมวลชน การมีจิตสาธารณะและความรับผิดชอบ ทักษะวิชาชีพหลากหลาย ความตระหนักและทัศนคติต่อการประกอบอาชีพนักสื่อสารมวลชน การบูรณาการและนำไปใช้ จากนั้น

ทำการพิจารณาคุณลักษณะของบัณฑิตในยุคดิจิทัล โดยใช้เกณฑ์การพิจารณา โดยผู้ทรงคุณวุฒิจะต้องมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกินร้อยละ 50 ขึ้นไปจึงจะถือว่า คุณลักษณะของบัณฑิตข้อนั้นเป็นคุณลักษณะบัณฑิตสื่อสารมวลชนที่พึงประสงค์ ในยุคดิจิทัล ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงคุณลักษณะของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	ผู้ทรงคุณวุฒิ 21 คน																					คุณลักษณะ บัณฑิต สื่อสารมวลชน
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
1. ความรู้เชิงสหวิทยาการ	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	✓
2. ความกระตือรือร้น	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	✓
3. ทักษะการสื่อสาร	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	✓
4. ทักษะการเขียน	★	★												★	★	★		★	★	★	★	
5. ทักษะการคิดเชิงระบบ	★	★		★			★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	✓
6. ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	✓
7. ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์		★		★	★		★	★						★	★	★	★	★		★		✓
8. ทักษะการคิดเชิงสังเคราะห์		★		★			★					★				★		★				
9. ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★		★				★	★	★	★	★	★	✓
10. ความรู้เท่าทันสื่อ	★	★	★		★	★		★		★				★	★			★	★			✓
11. ความยืดหยุ่นในการทำงาน	★	★			★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	✓
12. ทักษะไม่เฝื่อนและเรียนรู้ด้วยตนเอง	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	✓
13. ความรู้ในจริยธรรมของนักสื่อสารมวลชน	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	✓
14. การมีจิตสาธารณะและความรับผิดชอบ	★	★			★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	✓
15. ทักษะวิชาชีพที่หลากหลาย	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	✓
16. ความระมัดระวังและทัศนคติต่อการปะทะกับวิชาชีพสื่อสารมวลชน			★		★	★		★					★			★	★		★			
17. การบูรณาการและนำไปใช้	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	✓

หมายเหตุ ลำดับของผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่ได้เรียงตามที่ปรากฏในรายการอ้างอิง

จากตารางที่ 1 แสดงการสังเคราะห์คุณลักษณะของบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 ข้อ พบว่า คุณลักษณะบัณฑิตสื่อสารมวลชนในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 14 ประการ ได้แก่ ความรู้เชิงสหวิทยาการ ความกระตือรือร้นทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิดเชิงระบบ ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ความรู้เท่าทันสื่อ ความยืดหยุ่นในการทำงาน ทักษะใฝ่เรียนรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง ความรู้ในจริยธรรมของนักสื่อสารมวลชน การมีจิตสาธารณะและความรับผิดชอบ ทักษะวิชาชีพที่หลากหลาย และการบูรณาการและนำไปใช้ จากนั้น ผู้วิจัยนำไปสังเคราะห์ตามกรอบสมรรถนะบุคคลเพื่อกำหนดเป็นคุณลักษณะบัณฑิตสื่อสารมวลชนดิจิทัลที่จะนำไปสู่การเป็นนักสื่อสารมวลชนดิจิทัล

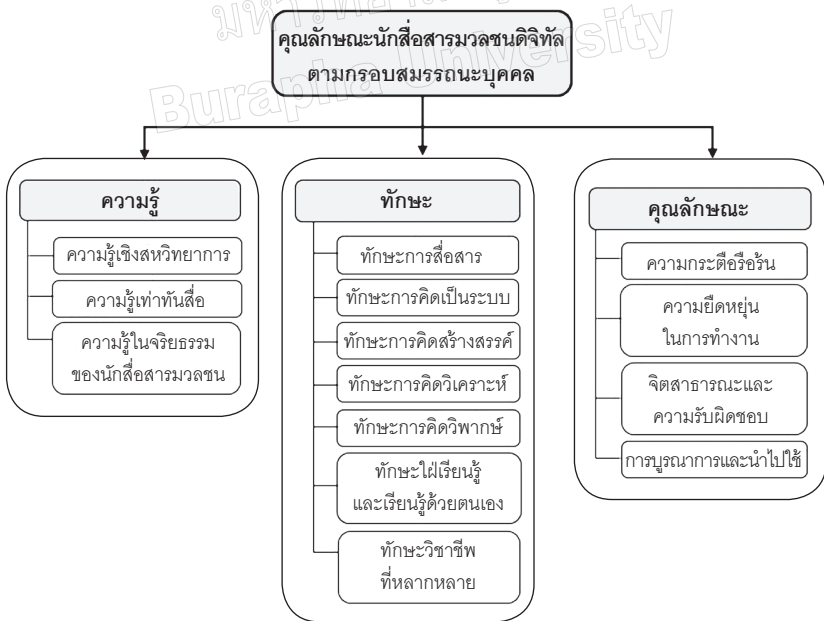
2. **คุณลักษณะของบัณฑิตสื่อสารมวลชนดิจิทัล** จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็น “คุณลักษณะของบัณฑิตสื่อสารมวลชนดิจิทัล” ในความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย ความรู้ (Knowledge: K) ทักษะ (Skills: S) และคุณลักษณะ (Attributes: A) สามารถนำเสนอผลการสังเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 2 การสังเคราะห์คุณลักษณะนักสื่อสารมวลชนดิจิทัลตามกรอบสมรรถนะบุคคล

ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ	สมรรถนะบุคคล		
	ความรู้ (K)	ทักษะ (S)	คุณลักษณะ (A)
ความรู้เชิงสหวิทยาการ	✓		
ความกระตือรือร้น			✓
ทักษะการสื่อสาร		✓	
ทักษะการคิดเชิงระบบ		✓	
ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์		✓	
ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์		✓	
ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์		✓	
ความรู้เท่าทันสื่อ	✓		
ความยืดหยุ่นในการทำงาน			✓
ทักษะเรียนรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง		✓	
ความรู้ในจริยธรรมของนักสื่อสารมวลชน	✓		
จิตสาธารณะและความรับผิดชอบ			✓
ทักษะวิชาชีพหลากหลาย		✓	
การบูรณาการและนำไปใช้			✓

จากตารางที่ 2 แสดงการสังเคราะห์คุณลักษณะบัณฑิตสื่อสารมวลชนในยุคดิจิทัลตามกรอบสมรรถนะบุคคล ทำให้ได้แนวทางการพัฒนานักสื่อสารมวลชนที่มีคุณลักษณะเป็นนักสื่อสารมวลชนดิจิทัล ประกอบด้วย 3 ด้าน 14 องค์ประกอบย่อย

ได้แก่ (1) ด้านความรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความรู้เชิงสหวิทยาการ ความรู้เท่าทันสื่อ และความรู้ในจริยธรรมของนักสื่อสารมวลชน (2) ด้านทักษะ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิดเชิงระบบ ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะใฝ่เรียนรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง และทักษะวิชาชีพที่หลากหลาย และ (3) ด้านคุณลักษณะ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความกระตือรือร้น ความยืดหยุ่นในการทำงาน การมีจิตสาธารณะและความรับผิดชอบ และการบูรณาการและนำไปใช้ และสามารถนำมากำหนดแผนภาพความสัมพันธ์ของกรอบคุณลักษณะนักสื่อสารมวลชนดิจิทัลตามกรอบสมรรถนะบุคคล ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 แสดงคุณลักษณะนักสื่อสารมวลชนดิจิทัลตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลัก

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การสังเคราะห์คุณลักษณะของนักสื่อสารมวลชนดิจิทัลตามกรอบสมรรถนะบุคคล” ทำให้ได้แนวทางการพัฒนาบัณฑิตสื่อสารมวลชนที่มีคุณลักษณะเป็นนักสื่อสารมวลชนดิจิทัล ประกอบด้วย 3 ด้าน 14 องค์ประกอบย่อย ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านความรู้ ทั้งนี้ในการพัฒนาบัณฑิตเพื่อเป็นนักสื่อสารมวลชน นอกจากความรู้พื้นฐานด้านสื่อสารมวลชนแล้ว สถาบันการศึกษาจะต้องพัฒนาหลักสูตรให้สามารถพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่สำคัญในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความรู้เชิงสหวิทยาการ ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า Interdisciplinary คือ การใช้องค์ความรู้หลายสาขาวิชา หลายศาสตร์หรือหลายอนุศาสตร์ มาผสมผสานใช้ในการวิเคราะห์วิจัยและสังเคราะห์ขึ้นเป็นองค์ความรู้ใหม่ และพัฒนาเป็นศาสตร์ใหม่ขึ้น (คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา, 2557) และการเป็นนักสื่อสารมวลชนดิจิทัลจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่หลากหลายสาขาวิชา หลากหลายศาสตร์เพื่อนำมาผสมผสานในการทำหน้าที่สื่อสารมวลชน ซึ่งสอดคล้องกับที่พระพงษ์ มานะกิจ (2560) ที่นำเสนอไว้ว่า ในการกำกับดูแลเนื้อหารายการเป็นภารกิจที่สังคมต้องทำร่วมกัน ดังนั้น ปัญหาว่าจะกำกับดูแลเนื้อหาสื่ออย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างไร ภายใต้ภาวะที่สื่อมีเป็นจำนวนมาก และมีช่องทางการเผยแพร่ที่ซับซ้อน มีประการหนึ่งที่สำคัญคือ องค์การกำกับดูแลจะต้องปรับกระบวนการทัศน์ในการทำงานด้วยการใช้องค์ความรู้ที่เป็น สหวิทยาการ หรือความรู้ที่เป็นองค์รวม บุคลากรขององค์กรกำกับต้องมีความรู้ทั้งระดับกว้างและระดับลึก เพื่อให้สามารถมองปัญหาได้อย่างรอบด้าน วินิจฉัยข้อร้องเรียนได้ตรงประเด็น และสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เป็นจริง ซึ่งองค์ความรู้ดังกล่าวนี้ จะเกิดขึ้นได้จำเป็นต้องมีกระบวนการพัฒนาสมรรถนะและความสามารถเชิงวิชาการที่เป็นระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องกับการศึกษาของลฎาภา ศิริพสุดา (2554) ที่พบว่า คุณลักษณะของนักนิเทศศาสตร์ที่พึงประสงค์จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้แบบสหวิทยาการ และสอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century skills, 2011, ประเสริฐ ผลิตการพิมพ์, 2554) ส่วนความรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า Media Literacy) คือ ความรู้ ความเข้าใจ และ

ความสามารถ ของบุคคลในการวิเคราะห์ธรรมชาติของสื่อมวลชน เทคนิค ที่สื่อมวลชน ใช้ในการถ่ายทอดความจริง และเรื่องราวต่าง ๆ ความหมายของเนื้อความที่สื่อ นำเสนอ (วิลาลินี พิพิธกุล อ่างใน สำนักงาน กสทช., 2556) นอกจากนี้ สำนักงาน กสทช. (2556) ยังได้นำเสนอเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ คือทักษะหรือความสามารถ ในการใช้สื่ออย่างรู้ตัว และใช้สื่ออย่างตื่นตัว ซึ่งการใช้สื่ออย่างรู้ตัว คือ ความสามารถ ตีความ วิเคราะห์ แยกแยะเนื้อหาสาระของสื่อ สามารถโต้ตอบกับมันได้อย่างมีสติ และรู้ตัว และสามารถตั้งคำถามกับสื่อได้ ส่วนการใช้สื่ออย่างตื่นตัว คือ แทนที่เราจะ เป็นฝ่ายตั้งรับอย่างเดียว เราจะต้องเปลี่ยนมาเป็นฝ่ายรุกบ้าง ด้วยการแสวงหา ข้อมูลเพิ่มเติม เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เข้าถึงสื่อที่หลากหลาย และมีคุณภาพ สามารถ ใช้สื่อให้เกิดประโยชน์รวมไปถึงการมีส่วนร่วมที่พัฒนาสื่อต่าง ๆ ให้ดีขึ้น และ สอดคล้องกับอุษา บิ๊กกินส์ (2555) ที่ได้นำเสนอไว้ว่า การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ เป็นทักษะที่จำเป็นของคนในยุคปัจจุบัน เป็นการส่งเสริมให้การรู้เท่าทันสื่อและ สารสนเทศขยายศักยภาพของคนในด้านสิทธิมนุษยชน ทุกคนมีสิทธิ์ในการแสดง ความคิดเห็นและการแสดงออกอย่างเสรี มีเสรีภาพในการออกความคิดเห็น โดยปราศจากการแทรกแซงและการค้นหา การรับข้อมูลข่าวสาร และความคิดเห็น ผ่านทางสื่อมวลชนอย่างไร้พรมแดน และความรู้ในจริยธรรมของนักสื่อสารมวลชน คือ ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติของสื่อสารมวลชน (สมสุข หินวิมาน และคณะ, 2557) ซึ่งการเป็นนักสื่อสารมวลชนที่มีความรู้ในจริยธรรมของนักสื่อสารมวลชน จะครอบคลุมถึงจรรยาบรรณวิชาชีพนักสื่อสารมวลชนด้วย และการเป็นนักสื่อสาร มวลชนในยุคดิจิทัลจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทั้งในด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณ ของนักสื่อสารมวลชน สอดคล้องกับเทียนทิพย์ เดียวกี (2559) ได้นำเสนอว่า จรรยาบรรณสื่อ ถือได้ว่าสื่อมวลชนควรจะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีความ รับผิดชอบต่อผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคล และสถาบันต่าง ๆ ความมี เสรีภาพอิสระในด้านการนำเสนอข่าวสาร ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือติดสินบน ว่าจ้างให้นำเสนอข่าว มีความ จริงใจ ไม่บิดเบือนข้อมูลในการนำเสนอข่าว หรือ ไม่เต้าข่าวขึ้นมาเพื่อเรียกร้องความสนใจ และเรียกรेतตั้งให้แก่องค์กรตนเอง สื่อมวลชนต้องมีความเที่ยงธรรม วางตัวเป็นกลาง ไม่มีความลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่ง ในขณะที่เดียวกันต้องนำเสนอข้อมูลให้ครบถ้วน รอบด้าน ทั้งสองฝ่าย ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล มีมารยาท ใช้ภาษาที่สุภาพ นี่คือนักจรรยาบรรณเบื้องต้น

ที่สื่อมวลชนพึงกระทำ สอดคล้องกับการศึกษาของลฎาภา ศรีพสุธา (2554) ที่พบว่า คุณลักษณะของนักนิเทศศาสตร์ที่พึงประสงค์จะต้องเป็นผู้ที่มีความเป็นกลาง และซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพสอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century skills, 2011, ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์, 2554)

2. ด้านทักษะ คือ ความสามารถอย่างใดอย่างหนึ่งที่นำมาใช้ปฏิบัติงานของนักสื่อสารมวลชนในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิดเชิงระบบ ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะใฝ่เรียนรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง และทักษะวิชาชีพที่หลากหลาย ซึ่งทั้ง 7 องค์ประกอบนี้เป็นทักษะที่จำเป็นในการทำงานด้านสื่อสารมวลชน ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century skills, 2011) ได้แก่ (1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ประกอบด้วยความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา และการสื่อสารและการร่วมมือกันทำงาน (2) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ประกอบด้วย ความรู้พื้นฐานด้านสารสนเทศ ความรู้พื้นฐานด้านสื่อ ความรู้พื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และในส่วนของทักษะใฝ่เรียนรู้และการเรียนรู้ด้วยตนเองสอดคล้องกับการศึกษาของณมน จีรังสุวรรณ และกฤษฎา ทวีศักดิ์ศรี (2555) ที่นำเสนอไว้ว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมกระบวนการปฏิบัติงานของนักสื่อสารมวลชนอิเล็กทรอนิกส์ เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต (Self-Learning) หรือเน้นการเรียนรู้ตามอริยาศัย (Lifelong learning) เพื่อที่จะทำให้คนสื่อสารสามารถที่จะเท่าทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ส่วนทักษะใฝ่เรียนรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ สุจินต์ ชาวสวน (2555) ได้กล่าวถึงบุคคลแห่งการเรียนรู้ว่า ผู้ที่มีคุณลักษณะนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความกระตือรือร้นสนใจแสวงหาความรู้อยู่เสมอ มุ่งมั่นที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้และสามารถนำความรู้ไปใช้ ประโยชน์ได้ อย่างเหมาะสม การเรียนรู้อาจทำได้หลายวิธี นอกจากนี้ยังมีทักษะที่สำคัญของการเป็นนักสื่อสารมวลชน ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่โดยตรงของนักสื่อสารมวลชน ดังที่ Berlo (1960) ได้นำเสนอเกี่ยวกับทักษะการสื่อสาร (Communication Skills) คือทักษะการสื่อสารของบุคคลคือปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการสื่อสาร ถ้าผู้ส่งมีทักษะการสื่อสารที่ดี หากผู้ส่งสาร

มีทักษะในการสื่อสารที่ดี โอกาสที่จะสื่อสารไปยังผู้รับสารแล้วประสบความสำเร็จก็จะมีมากกว่า จึงสามารถสรุปได้ว่า ทักษะของผู้ส่งสารและผู้รับสารควรมีความชำนาญในการส่งและรับสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจได้อย่างถูกต้อง

3. ด้านคุณลักษณะ คือ การแสดงพฤติกรรมในการทำงานของแต่ละบุคคล ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความกระตือรือร้น ความยืดหยุ่นในการทำงาน การมีจิตสาธารณะและความรับผิดชอบ และการบูรณาการและนำไปใช้ ทั้ง 4 องค์ประกอบนี้เป็นคุณลักษณะในการทำงานด้านสื่อสารมวลชนในยุคดิจิทัล สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะชีวิตและการทำงาน ประกอบด้วย ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว ความคิดริเริ่มและการขึ้นนำตัวเอง ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การเพิ่มผลผลิตและความรู้รับผิดชอบ และความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ (Partnership for 21st Century skills, 2011) ส่วนการมีจิตสาธารณะและความรับผิดชอบ สอดคล้องกับการศึกษาของลฎาภา ศรีพสุตา (2554) ที่พบว่า คุณลักษณะของนักนิเทศศาสตร์ที่พึงประสงค์จะต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม และการบูรณาการและนำไปใช้ คือการบูรณาการองค์ความรู้ เทคนิคการทำงาน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการทำงานต่าง ๆ ด้วยการบูรณาการสู่การนำไปใช้ปฏิบัติงานจริง สอดคล้องกับณมน จีรังสุวรรณ และกฤษฎา ทวีศักดิ์ศรี (2555) ที่นำเสนอไว้ว่า การทำงานของนักสื่อสารมวลชนอิเล็กทรอนิกส์ ต้องสามารถการบูรณาการทุกศาสตร์เพื่อให้สามารถทำงานในเชิงบูรณาการสามารถ พัฒนาระบบงานการทำงาน สอดคล้องกับจิราภรณ์ พรหมทอง (2559) ได้นำเสนอไว้ว่า บุคคลต้องปรับตัวเพื่อพัฒนาตนเอง โดยเรียนรู้ทักษะด้านต่าง ๆ ทั้งทักษะความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต ทักษะทางวิชาชีพ ทักษะทางสังคม ตลอดจนเรียนรู้เครื่องมือ นวัตกรรม สื่อ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่จำเป็น ด้วยสังคมปัจจุบันให้ความสำคัญกับบุคคลมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ

จากผลการวิจัยที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกทำให้ได้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักสื่อสารมวลชนดิจิทัลที่สำคัญทั้ง 14 ประการ และผู้วิจัยได้ทำการจัดหมวดหมู่ตามสมรรถนะบุคคลแล้วนั้น ทำให้ได้แนวทางสำหรับสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์และสื่อสารมวลชน สามารถนำไปเป็น

ข้อมูลสำหรับการกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ และกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนารายวิชาในหลักสูตรให้มีความทันสมัยในยุคดิจิทัล สามารถพัฒนาบัณฑิตด้านสื่อสารมวลชนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และพร้อมสำหรับการทำหน้าที่เป็นนักสื่อสารมวลชนในยุคดิจิทัล และสถาบันสื่อมวลชนต่าง ๆ สามารถนำไปใช้ประกอบการกำหนดแนวทางในการเตรียมความพร้อม และทิศทางการทำงานแก่นักสื่อสารมวลชนในองค์กรให้สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และสังคมต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีโดยได้รับคำแนะนำและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน และได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินการวิจัยจากคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

รายการอ้างอิง

- กนกพร พลชาติ. (2557, 22 สิงหาคม). Manager, The Exchange บริษัท มายด์แชร์ ประเทศไทย จำกัด. สัมภาษณ์.
- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2553). *TICEF 2010 Thailand International Creative Economy Forum Global LOCALisation-Local Move, Global Success มหกรรมเศรษฐกิจสร้างสรรค์นานาชาติ*. กรุงเทพฯ: กรมทรัพย์สินทางปัญญา.
- กัลยากร วิสาสิกธรรม. (2557, 22 สิงหาคม). Editorial Staff บริษัท แจ่มใส พับลิชชิ่ง จำกัด. สัมภาษณ์.
- การดี เลียวไพโรจน์. (2557, 20 มิถุนายน). อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สัมภาษณ์.
- คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา. (2557). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษายภายใน ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- จิตตนาถ ลิ้มทองกุล. (2557, 28 กรกฎาคม). ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร ASTV ผู้จัดการ. สัมภาษณ์.
- จิราภรณ์ พรหมทอง. (2559). การพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้เพื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาอีสเทอร์น*, 10(2), 63-72.
- จุมพล รอดคำดี. (2557, 25 กรกฎาคม). ผู้อำนวยการสถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย FM 101.5MHz. สัมภาษณ์.
- ฉัตรชัย ตะวันธรงค์. (2557, 27 มิถุนายน). ประธานเจ้าหน้าที่บริหารฝ่ายปฏิบัติการ. สัมภาษณ์.
- ชุตินันต์ เกิดวิบูลย์เวช. (2558). นวัตกรรมสื่อดิจิทัลใหม่สำหรับนิเทศศาสตร์. *วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรม นิดา*, 2(2), 55-70.
- ฐากร บุนปาน. (2557, 25 มิถุนายน). กรรมการผู้จัดการ บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน). สัมภาษณ์.
- ณมน จิรังสุวรรณ และกฤษฎา ทวีศักดิ์ศรี. (2555). การวิเคราะห์ผลกระทบทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกับนักสื่อสารมวลชนอิเล็กทรอนิกส์. *วารสารมนุษยศาสตร์*, 19(1), 146-162.

- ดวงกมล ชาติประเสริฐ. (2557, 18 กรกฎาคม). คณบดีคณະนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สัมภาษณ์.
- โดม สุขวงศ์. (2557, 30 สิงหาคม). ผู้อำนวยการหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน). สัมภาษณ์.
- ทัศนทานต์ ดวงรัตน์. (2557, 1 สิงหาคม). คณบดี คณະนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต และประธานสมาคมวิชาการนิเทศศาสตร์และการสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย. สัมภาษณ์.
- เทพชัย แซ่หย่อง. (2557, 1 สิงหาคม). กรรมการบริหารเครือข่ายเนชั่น บริษัท เนชั่นมัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน). สัมภาษณ์.
- เทียนทิพย์ เดียวกี. (2559). จริยธรรมและจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าวสารยุคดิจิทัล. *วารสารการสื่อสารและการจัดการ* นิตยา, 2(2), 2559.
- นงนุช ศิริโรจน์. (2552). *การสื่อสารมวลชนเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิสदारก เวชยานนท์. (2556). *Competency-Based Approach* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: เดอะ กราฟิโก ซิสเต็มส์.
- ประมะ สตะเวทิน. (2541). *การสื่อสารมวลชน กระบวนการและทฤษฎี* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: คณະนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเสริฐ ผลิตการพิมพ์. (2554). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่ การศึกษาในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: Openworlds.
- พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช. (2557, 4 กรกฎาคม). คณบดี คณະวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สัมภาษณ์.
- พิชัย ศิริจันทน์นท์. (2557, 25 มิถุนายน). บรรณานิการอำนวยการ นิตยสาร Brand-Age. สัมภาษณ์.
- พีระพงษ์ มานะกิจ. (2560). *ปรัชญาแนวคิดเชิงเศรษฐศาสตร์การเมืองกับการกำกับดูแลฝั่งรายการและเนื้อหารายการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.
- ไพฑูริย์ หิรัญประดิษฐ์. (2557, 6 มิถุนายน). รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์. สัมภาษณ์.
- มาลี บุญศิริพันธ์. (2556). *วารสารศาสตร์เบื้องต้น ปรัชญาแลแนวคิด* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ. (2557, 8 กันยายน). อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์และ
นวัตกรรมการจัดการ สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า). สัมภาษณ์.
- ลฎาภา ศรีพสุดา. (2554). คุณลักษณะของนักนิเทศศาสตร์ที่พึงประสงค์ในภูมิภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 3(6), 85-97.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอภิป จิตตฤกษ์. (2554). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่ การศึกษา
เพื่อศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: Openworlds.
- วัชร วัชรพล. (2557, 2 กรกฎาคม). ประธานเจ้าหน้าที่บริหารธุรกิจ บริษัท ทริปเปิด วี
บรอดคาสท์ จำกัด. สัมภาษณ์.
- สมควร กวียะ. (2539). *การสื่อสารมวลชน บทบาทหน้าที่ เสรีภาพ และความรับผิดชอบ*.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.
- สมสุข หินวิมาน และคณะ. (2557). *ความรู้เบื้องต้นทางวิทยุและโทรทัศน์* (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมหมาย ปาจรฉัตต์. (2557, 25 มิถุนายน). รองประธานกรรมการ บริษัท มติชน จำกัด
(มหาชน). สัมภาษณ์.
- สันต ทงจินทร์. (2548). *เอกสารการสอนชุด การบริหารกิจการสื่อสาร*. นนทบุรี:
สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สำนักงาน กสทช. (2556). *การรู้เท่าทันสื่อของผู้บริโภคในสังคมไทย. วารสารสำหรับผู้
บริโภคสื่อวิทยุ-โทรทัศน์*, 1(6), 6-7.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *สรุปสาระ
สำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-
2559*. วันที่ค้นข้อมูล 11 ธันวาคม 2556, เข้าถึงได้จาก [http://www.nesdb.
go.th/Portals/0/news/plan/p11/SummaryPlan11_thai.pdf](http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/SummaryPlan11_thai.pdf)
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2549). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง
มาตรฐานการอุดมศึกษา*. วันที่ค้นข้อมูล 22 กุมภาพันธ์ 2557, เข้าถึงได้จาก
<http://www.spu.ac.th/academic/files/2013/12/8.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2550). *แม่บทการบริหารอุดมศึกษาไทย
ภายใต้โครงการพัฒนาผู้บริหารมหาวิทยาลัย สาสนับสนุนและช่วยวิชาการ (นบก.)
รุ่นที่ 10*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551). *แม่บทการบริหารอุดมศึกษาไทย ภายใต้โครงการพัฒนาผู้บริหารมหาวิทยาลัย สายสนับสนุนและช่วยวิชาการ (นบก.) รุ่นที่ 12*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และแนวทางปฏิบัติ*. วันที่ค้นข้อมูล 15 กุมภาพันธ์ 2556, เข้าถึงได้จาก http://graduateschool.bu.ac.th/tqf/images/pdf/tqf_th.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และแนวทางปฏิบัติ*. วันที่ค้นข้อมูล 15 กุมภาพันธ์ 2557, เข้าถึงได้จาก http://graduateschool.bu.ac.th/tqf/images/pdf/tqf_th.pdf
- สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). (2552). *ขอบเขตของเศรษฐกิจสร้างสรรค์แยกตามประเภทกลุ่ม*. วันที่ค้นข้อมูล 22 กุมภาพันธ์ 2557, เข้าถึงได้จาก <http://creativeokmd.com/cmspage/14/n-a>
- สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). (2552). *ประเภทของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์*. วันที่ค้นข้อมูล 22 กุมภาพันธ์ 2556, เข้าถึงได้จาก <http://www.creativeokmd.com/cmspage/3/n-a>
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ตัวบ่งชี้และสถิติทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค ลาดพร้าว.
- สุจินต์ ชาวสวน. (2555). *บุคคลแห่งการเรียนรู้*. วันที่ค้นข้อมูล 21 กุมภาพันธ์ 2557, เข้าถึงได้จาก <http://beauten28.blogspot.com/2012/12/blog-post.html>.
- สุชาติ สุภาพ. (2556). *โทรทัศน์ดิจิทัล จุดเปลี่ยนโทรทัศน์ไทย*. กรุงเทพฯ: สุสานบัณฑิต.
- สุชัย สุชาติสุธาธรรม. (2557, 25 มิถุนายน). *หัวหน้าประชาสัมพันธ์ สำนักพิมพ์มติชน บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน)*. สัมภาษณ์.
- สุภาณี แสงทอง. (2557, 22 สิงหาคม). *Editorial Staff บริษัท แจ่มใส พับลิชชิ่ง จำกัด*. สัมภาษณ์.
- สุรัชย์ พรหมพันธ์. (2554). *ซ้ำแหละสมรรถนะเพื่อการพัฒนา Competency*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.

- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร และอรรถพร กงวิไล. (2549). *สถานภาพองค์ความรู้ของการจัดการทางการสื่อสารในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุวิจิต ชัยดรุธ. (2557, 25 มิถุนายน). Assistant professor in the Division of Public and Promotional Communication, Wee Kim Wee School of Communication, Nanyang Technological University, Singapore. สัมภาษณ์.
- อภิสิทธิ์ ไส้คั่วไกล. (2557, 18 กรกฎาคม). ผู้อำนวยการศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ. สัมภาษณ์.
- อุบลรัตน์ ศิริยุคศักดิ์ และคณะ. (2550). *สื่อสารมวลชนเบื้องต้น สื่อมวลชน วัฒนธรรม และสังคม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุษา บิ๊กกินส์. (2555). การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ. *สุทธิปริทัศน์*, 26(80), 147-162.
- Berlo, D. (1960). *The process of communication: An introduction to theory and practice*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Gardner, H. (2007). *Five minds for the future*. Boston: Harvard Business School Press.
- Marian Petcu, (2014). Mass Media and the Internet Challenges-Romanian Experience. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 163, 7-11. Retrieved May 20, 2014, from <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042814063800>
- McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than intelligence. *American Psychologist*, 28(1), 1-19.
- McClelland, D. C. (1988) *Human Motivation*. New York: Cambridge University Press.
- Nordhaug, O. (1993). *Human Capital in Organization: Competence, Training, and Learning*. New York: Oxford University Press.
- Odd Nordhaug. (1993). *Human Capital in Organizations: Competence Training, and Learning*. New York: Oxford University Press.
- Partnership for 21st Century skills. (2011). Framework for 21st Century Learning. Last modified March, 2011. Retrieved May 20, 2014, from http://www.p21.org/storage/documents/1_p21_framework_2-pager.pdf